

Latzke, Jacek / Bieniaszewski, Adam

Rejestr poboru cyzy z miast Wielkopolski w latach 1462-1465

Przegląd Historyczny 68/3, 541-553

1977

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

ADAM BIENIASZEWSKI, JACEK LATZKE

Rejestr poboru cyzy z miast Wielkopolski w latach 1462—1465

Wojna trzynastoletnia z Zakonem krzyżackim wymagała dużych nakładów finansowych. Sytuacja skarbu polskiego w tym czasie nie była pomyślna. Dochody płynęły głównie z monopoli królewskich (żupy solne) oraz z nielicznych niezastawionych dóbr ziemskich. Nie mogły one pokryć wszystkich potrzeb finansowych państwa.

Jak wynika z obliczeń M. Biskupa, globalny koszt wojny mógł wynieść 2 mln złotych węgierskich. Z tej sumy Korona zapłaciła $\frac{3}{5}$, a resztę pokryły stany pruskie — właściwy inicjator walki z Zakonem¹. Z porównania rocznego kosztu wojny (około 100 000 zł węg.) z rocznymi przychodami skarbu królewskiego, szacowanymi na mniej niż 90 000 zł węg., wynika, że król musiał szukać konkretnych rozwiązań, które dałyby finanse na prowadzenie działań wojennych.

Jednym ze sposobów uzyskania nowych sum było opodatkowanie miast. Decyzję o podatku podjęto na grudniowym sejmie walnym w Piotrkowie w 1459 r.² Uchwalony tam podatek zwany cyzą³ miał być wybierany ze wszystkich miast i miasteczek Korony wraz z Rusią Czerwoną, tak królewskich, jak prywatnych i duchownych. W dokumentach wystawionych dla miast polskich i ziemi ruskiej król Kazimierz Jagiellończyk oznajmiał, iż podatek wybierany będzie tylko przez jeden rok. Żaden z dokumentów nie podaje wysokości podatku.

W Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Poznaniu, w zespole Akta miasta Poznania, pod sygnaturą I 1854, znajduje się rejestr poboru cyzy z miast i miasteczek Wielkopolski (woj. poznańskie i kaliskie) wraz z ziemią wieluńską. Rękopis o wymiarach 165×330 mm składa się z 16 kart powstałych ze złożenia w pół arkusza papieru, współcześnie pofoliowanych (k. 1—32 v). Na złożeniach są wyraźne ślady przeszywania w postaci fragmentu grubej nici z zabezpieczającą wąską wkładką pergaminową. Strony 23—25 i 31—32 v nie zostały zapisane. Oprawy brak.

¹ M. Biskup, *Trzynastoletnia wojna z Zakonem krzyżackim, 1454—1466*, Warszawa 1967, s. 728.

² *Przywileje Kalisza*, wyd. W. Maisel, „Rocznik Kaliski” t. VI, 1973, s. 298—299 (tam omyłkowo wydrukowana data 18 VII 1459 — ma być 18 XII); *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tzw. bernardyńskiego we Lwowie* t. VI nr 33, 37, t. VIII nr 82.

³ Ustalenie nazwy podatku wymagałoby szczegółowych badań językoznawczych, do których autorzy nie czują się kompetentni. Przyjęto termin cyza — współczesniona wersja językowa terminu źródłowego czysza. Podobnego określenia używa S. Kutrzeba, *Historia ustroju Polski w zarysie* t. I, s. 163 oraz *Słownik staropolski* t. I, Warszawa 1953—1955, s. 341 i A. Brückner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa 1957, s. 65. Używany przez nowszą literaturę termin akcyza jest chyba określeniem późniejszym, chociaż niewątpliwie genetycznie wywodzącym się z poł. XV w. — por. J. Bardach, *Historia państwa i prawa Polski do roku 1795* t. II, Warszawa 1957, s. 307.

Papier średnio gruby, posiada na każdym arkuszu znak wodny, wyobrażający głowę wołu z rózą między rogami⁴. Rejestr został spisany piętnastowieczną kursywą kancelaryjną, ręką jednego pisarza.

Rejestr podzielony jest na dwie części. Pierwszą stanowią przychody ze 111 miast i miasteczek, które wpływały w trzynastu ratach do wyznaczonego przez króla poborcy, kasztelana kaliskiego, Piotra Skóry z Gaju. Każda z kart przychodów podzielona jest na dwie kolumny poliniowane czerwoną farbą (k. 1—25). W lewej kolumnie wpisywano nazwy miejscowości wpłacających raty, w prawej natomiast wysokość wpłacanej kwoty. Układ oraz liczba miast płacących cyzę w poszczególnych ratach były różne. Wyjątek stanowi miasto Poznań, zapisywane zawsze na pierwszym miejscu. Wszystkie raty zaopatrzone są w nagłówek, zawierający numer porządkowy oraz datę poboru. Pod ratami 4, 5, 8, 9, 12 zapisane są dodatkowe wpłaty sum z Gniezna i Poznania. Ponadto na każdej karcie przychodów, w lewej kolumnie u dołu znajduje się zapis sumujący⁵.

Tabela 1

Wpłaty poszczególnych rat cyży

Rata	Data	Karta	Liczba miast	Dodatkowa wpłata
1	25 VII 1462	1—1v	35	
2	29 IX 1462	2—3v	60	
3	1 I 1463	3v—5v	86	
4	27 III 1463	6—7	50	23 IV 1463 — Gniezno (k. 7)
5	2 VII 1463	7v—9	66	24 VIII 1463 — Gniezno (k. 9)
6	15 X 1463	9v—11	64	
7	6 I 1464	11—13	79	
8	8 IV 1464	13v—15v	77	23 IV 1464 — Gniezno (k. 15v)
9	1 VII 1464	15v—17	63	24 VIII 1464 — Gniezno, Poznań (k. 17)
10	30 IX 1464	17v—18v	53	
11	6 I 1465	19—20	54	
12	10 III 1465	20v—21v	53	23 IV 1465 — Gniezno, Poznań (k. 21v)
13	30 VI 1465	22—22v	37	

Na ogólną liczbę 111 płacących miast i miasteczek tylko siedem zapłaciło wszystkie raty. Są to: Gniezno, Kalisz, Konin, Kościan, Pakość, Poznań i Śrem. Większość pozostałych miejscowości (około 80%) płaciło od 3 do 11 rat. Są też i takie miasteczka, które płaciły tylko jedną ratę. Należą do nich: Bytyń, Czeszewo, Kwiatkowo, Łąd i Praszka. Informacje o datach i liczbie miast płacących cyzę w poszczególnych ratach zawiera tabela 1.

Druga część rejestru — wydatki — zawiera wpisy sum wypłacanych przez poborcę Piotra Skórę (k. 25 v—30 v). Podobnie jak w części przy-

⁴ F. Piekosiński, *Średniowieczne znaki wodne zebrane z rękopisów przechowywanych w archiwach i bibliotekach polskich, głównie krakowskich*. *Wiek XIV*, Kraków 1893, fig. 160—168.

⁵ Zapisy sumujące nie zawsze zgadzają się z sumą poszczególnych wpłat lat z danej karty.

chodów, i w tym miejscu każdą kartę podzielono na dwie kolumny. W lewej kolumnie wpisywano osoby lub instytucje, które otrzymywały wypłacane sumy. Niekiedy w prawej kolumnie rejestrowano prawdopodobnie pewne przeliczenia finansowe, które strzałką (linią) kierowano do sum wypłacanych. Wśród otrzymujących wypłaty spotykamy osoby biorące bezpośredni udział w wojnie trzynastoletniej — zaciężnych polskich (Jan Skalski, Wawrzyniec Schrank i in.). Spora grupa wydatków związana jest ze spłacaniem długów królewskich. W tej grupie rejestr odnotowuje wypłaty dla mieszczan poznańskich, dla kapituły poznańskiej i biskupa kujawskiego. Wypłacane są też pewne sumy na spłatę zastawionych starostw — Drahimia, Człuchowa, Nidzicy. Płacono też z dochodów czyży za podróże wysłanników królewskich i posłów. Byli to najczęściej pisarze kancelarii królewskiej lub dworzanie królewscy.

Na szczególną uwagę zasługują zapisy sum wypłacanych Janowi Kociścieckiemu, staroście malborskiemu i wojewodzie inowrocławskiemu (k. 28 v), któremu zgodnie z poleceniem królewskim z 1462 r. poborca czyży zobowiązany był do wypłacenia połowy przychodów z poboru⁶.

Jak już wspomniano rejestr został spisany ręką jednego pisarza. Należy sądzić, że poborca Piotr Skóra z Gaju kasztelan kaliski, powierzył funkcję prowadzenia rejestru osobie odpowiednio do tego przygotowanej. Niewątpliwie najlepiej do tego nadawał się pisarz z kancelarii jednego z miast Wielkopolski. Najlepiej zorganizowaną kancelarią dysponował w tym czasie Poznań i w tym zakresie Piotr Skóra miał zapewne dobre rozeznanie, gdyż funkcja starosty generalnego wielkopolskiego, którą pełnił od 31 stycznia 1455 do 4 października 1456, a zwłaszcza wynikająca z niej bezpośrednia zwierzchność nad miastami, dały mu możliwość zapoznania się z działalnością pisarzy miejskich. W czasie wybierania czyży funkcję pisarza rady miejskiej w Poznaniu pełnił Łukasz syn Szymona z Poznania, kanonik kolegiaty Panny Marii w Srodzisz, proboszcz kościoła Św. Ducha w Poznaniu, dziekan kościoła Marii Magdaleny w Poznaniu i proboszcz w Radzimi. Pisarzem rady został w 1458 r. i funkcję tę sprawował do 1463 r. Potem dwukrotnie jeszcze był pisarzem w latach 1469—1475 i w 1479 r.⁷

Analiza paleograficzna pisma w rejestrze podatkowym oraz w księdze radzieckiej poznańskiej z lat 1449—1470⁸ pozwala na wyciągnięcie wniosku, że jest to pismo tej samej ręki. Do najbardziej charakterystycznych liter należą duże A, S, T, które w obu źródłach pisane są identycznie. Ponadto charakterystyczna jest pisownia niektórych nazwisk i miejscowości. W identyczny sposób pisarz pisze nazwisko Jerzego Boka — zawsze przez ck — Bock oraz miejscowość Buk także przez ck — Buck. Zatem należy sądzić, że pisarz sporządzający rejestr czyży i prowadzący księgę rady miejskiej w tym okresie, to jedna i ta sama osoba. Był nim najpewniej Łukasz syn Szymona z Poznania.

Kilka słów należy poświęcić losom archiwalnym rejestru poboru czyży. Wydaje się bardzo prawdopodobne, że po sporządzeniu go przez pisarza Łukasza, rejestr został złożony w poznańskim archiwum miejskim. Może stanowił kopię rozliczenia złożonego przez Piotra Skorę

⁶ *Matricularum Regni Poloniae summaria*, wyd. T. Wierzbowski t. I, Warszawa 1905, nr 621; *Kodeks dyplomatyczny Polski*, wyd. L. Ryzyszczewski i A. Muczkowski t. II, Warszawa 1852, nr 608.

⁷ A. Warschauer, *Die Chronik des Stadtschreiber von Posen*, „Zeitschrift der Historischen Gesellschaft für die Provinz Posen” t. II, 1886, s. 189—190; M. Mika, *Dzieje Archiwum Miejskiego w Poznaniu*, Warszawa 1975, s. 37.

⁸ Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Poznaniu, Akta miasta Poznania I 2.

królowi? Na pewno znajdował się w archiwum miejskim w okresie, kiedy funkcję archiwisty miejskiego pełnił Józef Łukaszewicz, tj. w latach 1832—1835⁹. W pracy o dziejach Poznania wymienia on wśród podatków płaconych przez miasto „cize” ustanowioną przez Kazimierza Jagiellończyka. W krótkim opisie podatku stwierdza, że nie może ustalić od kiedy był wybierany, gdyż „w archiwum atoli miejskim nie znajduję już śladu jego po wojnie z Krzyżakami za Kazimierza Jagiellończyka”¹⁰. Wynika z tego, że Łukaszewicz w pracy nad archiwaliami musiał trafić na ów rejestr z lat 1462—1465.

Publikowany niżej rejestr poboru czyż stanowi interesujący przyczynek do dziejów wojny trzynastoletniej. Powiększa wiadomości o wkładzie finansowym Wielkopolski, a szerzej Korony¹¹, w wojnę z państwem krzyżackim. Ponadto stanowi cenne źródło do dziejów miast wielkopolskich, których wielkość zwykło się klasyfikować według płaconych przez nie podatków¹².

Tekst przygotowano do druku zgodnie z „Projektem instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI w.” (Studia Źródłoznawcze I, Warszawa 1957). Ze względu na lepszą czytelność źródła dokonano transkrypcji zapisów cyfrowych, podając je zawsze cyframi arabskimi¹³. Na końcu zamieszczono alfabetyczny spis miejscowości płacących cizę.

Wydawcy dziękują doc. dr habil. A. Gąsiorowskiemu za uwagi i wskazówki udzielone w trakcie przygotowania rejestru do druku.

Wykaz skrótów:

fl — florenus
gr — grossus
m — marca
sexag — sexagena
scot — scotus
w — ferto (wiardunek)

[Rejestr przychodów]

[k. 1] Prima rata solucionis et comportacionis dacie czysze regie de singulis civitatibus et opidis regni Maioris Polonie pro festo sancti Jacobi apostoli anno etc. LX secundo [25 VII 1462]: Poznania 117 m, 94 fl, 12 gr; Costen 35 m; Oborni-

⁹ M. Mika, op. cit., s. 26.

¹⁰ J. Łukaszewicz, *Obraz historyczno-statystyczny miasta Poznania w dawniejszych czasach* t. I, Poznań 1838, s. 257 — mylnie podaje datę ustanowienia czyż na rok 1463.

¹¹ Wkład Związku Pruskiego znany z: *Księga długów miasta Torunia z okresu wojny trzynastoletniej*, wyd. K. Ciesielska i I. Janosz-Biskupowa, „Źródła do dziejów wojny trzynastoletniej” t. II, TNT „Fontes” t. 55, Toruń 1964; *Księga Theudenkusa*, wyd. L. Koczy, TNT „Fontes” t. 33, Toruń 1937; *Księga żołdu Związku Pruskiego z okresu wojny trzynastoletniej 1454—1466*, wyd. A. Czacharowski, TNT „Fontes” t. 61, Toruń 1969.

¹² Zob. Z. Kulejewska-Topolska, *Oznaczenia i klasyfikacje miast w dawnej Polsce (XVI—XVIII w.)*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” t. VIII, 1956, z. 2, s. 253—268 oraz S. Weyman, *Zagadnienie dróg w Wielkopolsce od X do XVIII w.*, „Przegląd Zachodni” r. IX, 1953, t. II (nr 6—8), s. 194—253.

¹³ Przykładowo zapis z oryginału (k. 1): *I^c XVII mrc LXXXVIII flor cum XII gr.*

ky 11 w; Conyn 8 m; Tulischkowo 1 m; Grzmyschewo 8 gr; Wielichowo 6 gr; Crzywyn 1/2 m; Koblwo 10 gr; Smigel 1/2 m; Zyemyno 7 gr; Cobylyno 1 m; Wschowa 19 m, 10 gr; Jutroschyn 1 w; Kazymyrs 6 gr; Slupcza 4 m; Cleczo 4 m; Gnezna 9 m; Pysdri 8 m, 10 gr; Calisch 30 m minus 1/2 m. [Suma:] 94 fl, 238 m, 44 gr.

[k. 1v] Szroda 8 m; Wyelvyn 3 m; Boleslawiecz 10 gr; Wieruschewo 14 gr; Praska 4 gr; Stawischyn 5 m, ^{a-a} 1/2 sexag; Pobyedziska 2 m; Noua Civitas 16 gr; Pakoscz 3 m; Buck 4 m; Crothoschyn 16 gr; Curnyk 25 gr; Czyrnyewo 20 gr; Schyrakow 1 sexag, 3 gr; Gorka 1/2 m. [Suma:] 29 m, 30 gr^b.

[k. 2] Secunda rata comportacionis pecuniarum czysze pro festo sancti Michaelis anno etc. LX secundo [29 IX 1462]: Poznania 434 fl, 61 m; Poneycz 3 m; Szrem 10 m; Lwow 5 m minus 7 gr; Wolstyn 15 gr; Koblwo 1/2 sexag; Dsbansschyn 1 sexag; Sqwyrzyna 5 m; Myedzyrzecz 6 m; Gostyn 2 m; Slupcza 14 m; Rydzyn 3 m; Kazymirs 10 gr; Zyemyno 15 gr; Jutroschyn 1/2 m; Coszmyn 6 m. [Suma:] 384 fl, 115 m, 39 gr.

[k. 2v] Dolsko 1 sexag; Calisch 19 m, 6 gr; Coszmynek 2 sexag; Crotoszyn 16 gr; Pleschew 4 m; Wyelvyn ^{c-c}; Sduny 6 gr; Dobrzicza 6 gr; Grodzisko 1 sexag; Szroda 7 m, 8 gr; Wrzeszna 2 m minus 7 gr; Treczel ^{d-d}; Snena 11 m; Jaroczyn 3 m; Pakoscz 4 m; Cletczko 11 w; Conyn 10 m; Tulyskowo 1 m, 6 gr; Rychwal 1/2 m; Grzmyschewo 7 gr; Cobylyno 9 w. [Suma:] 71 m minus 1/2 gr.

[k. 3] Buck 4 m; Colo 28 m minus 1 w; Stawischyn 7 m; Xansch 1/2; Pnyewy 1 sexag; Stobnycza 1/2 m; Crzywyn 2 m minus 6 gr; Costen 48 m minus 1 w; Wangrowiecz 3 m; Smygel 3 w; Myedzychod 20 gr; Gnezna 110 m; Mogilno 20 gr; Kyschkowo 7 w; Skoky 2 m; Trzemeszna 1 sexag minus 4 gr; Strzelcze 40 gr; Rogoszo 3 m minus 4 gr; Obornyky 8 m minus 2 gr; Pisdri 10 m minus 4 gr; Crobya 3 m. [Suma:] 232 m, 6 gr.

[k. 3v] Gorka 1/2 m; Dupyno 10 gr; Borek 16 gr; Wschowa 44 m^e. Tercia comportacio czysze pro festo Circumcisionis Domini anno eiusdem millesimo CCCC^{mo} LX tercio [1 I 1463]: Poznania 193 fl; Gnezna 12 m; Qwyeczyschewo 3 w; Orchowo 6 gr; Mogilno 23 gr; Stopochowo 32 gr; Wyelatowo 6 gr; Qwyeczyschewo 1/2 m^f; Kyskowo 7 w minus 2 gr. [Suma:] 223 fl, 34 m, 22 gr.

[k. 4] Powidcz 22 gr; Trzemeschno 7 w minus 3 gr; Costen 54 m; Cletczko 5 m; Lekno 4 m; Pisdri 14 m; Ossetczna 4 m minus 4 gr; Wschowa 16 m; Szroda 8 m, 1 w; Lwow 8 m; Szrem 9 m, 6 gr; Poniecz 3 m; Cobylyno 2 m; Jutroschyn 26 gr; Myedzyrzecz 9 m, 1 w; Pnyewy 8 m; Calisch 36 m minus 1 w; Pleschew 4 m minus 9 gr; Luthyna 8 gr; Raskowo 9 gr. [Suma:] 181 m, 34 gr.

[k. 4v] Dobrzicza 9 gr; Ostrow 13 gr; Crotoschino 1 m; Coszmynek 3 m; Sduny 15 gr; Odalanow 1 w; Stawischyn 11 fl; Wyelvyn 13 m minus 1 w; Boleslawiecz 35 gr; Wieruschewo 19 gr; Wyelvyn 8 m^g; Lutoltowo 9 w; Dzbansschyn 7 w; Zyemyno 16 gr; Copanycza 8 gr; Pakoscz 6 m, 1 w; Smygel 2 m; Crobya 2 m; Wangrowiecz 4 m, 1 w; Kamyona 3 w. [Suma:] 11 fl, 45 m, 31 gr.

[k. 5] Pczewa 3 w; Xansch 3 w; Borek 1/2 sexag; Dolsko 3 m; Kczyn 4 m; Gostyn 9 w, 7 gr; Rydzyn 1 sexag, 2 gr; Sqwyrzyna 6 m minus 1 w; Myesczysko 1 m minus 5 gr; Miloslaw 1/2 m; Bythyn 10 gr; Conyn 10 m, 6 gr; Richwal 1 m;

^{a-a} puste miejsce.

^b w lewym dolnym narożniku: pro ipsa rata 82 civitates nostrorum solverunt.

^{c-c} puste miejsce.

^{d-d} puste miejsce.

^e In quibus fuerunt 27 m minus 10 gr de novis latis mediis grossis qui fuerunt computati tunc temporis 42 grossos pro uno floreno, faciunt 30 et residuum 17 m; w lewej kolumnie: pro secunda iam differenciam rata 57 civitates nostrorum solverunt.

^f tak oryginal.

^g tak oryginal.

Tuliskowo 1/2 sexag; Grzmyschewo 13 gr; Kazymyrs 16 scot; Rogoszno 5 m, 3 gr; Lewycze 8 gr; Snena 13 m; Gorka 1 sexag minus 3 gr. [Suma:] 49 m, 38 gr.

[k. 5v] Stobnycza 3 w; Pobiedziska 5 m, 1 w; Gostyn 9 w, 4 gr; Schirabkow 13 m; Noua Civitas 5 m, 18 gr; Slupcza 18 m, 1 w; Colo 27 m; Coszmyń 8 m; Zyrnyky 3 m; Wrzeszna 7 w minus 5 gr; Wolstyn 1/2 m; Ostrorogk 2 m; Schamothuli 35 m minus 18 gr; Grodzisko 9 w; Costrzyn 5 m; Babymost 20 gr; Trczel 1 sexag minus 2 gr; Jaroczyn 9 w minus 2 gr; Buck 6 m, 10 gr; Cunyk 1 m, 5 gr. [Suma:] 137 m, 30 gr^h.

[k. 6] Quarta comportacio czysze pro dominica Judica anno etc. LX tercio [27 III 1463]: Poznania 600 fl minus 8 fl; Crzyvyn 7 w minus 2 gr; Pakoscz 6 m; Coszmyń 8 m, 4 gr; Colo 19 m; Calisch 18 m minus 16 gr; Stawischyn 7 m minus 4 gr; Qwyatkowo 8 gr; Pisdri 10 m, 14 gr; Cobylyn 1 m; Jutroschyn 33 gr; Zyrnyky 1 m minus 3 gr; Pleschew 4 m minus 4 gr; Szrem 6 m; Zyemyno 14 gr; Wangrowietcz 2 m; Ostrorogk 1 m minus 3 gr; Smygel 1 m, 8 gr. [Suma:] 642 fl, 85 m, 14 gr.

[k. 6v] Skoky 7 w minus 1 gr; Stobnycza 1/2 m minus 1 gr; Cletczko 4 m minus 13 gr; Lewicze 8 gr; Costrzyn 3 m minus 8 gr; Pczew 1 w; Lwow 4 m, 6 gr; Costen 34 m; Conyn 7 m minus 6 gr; Tuliskowo 2 m minus 5 gr; Grodzisko 2 m, 5 gr; Szroda 6 m minus 6 gr; Jaroczyn 2 m minus 16 gr; Myedzyrzecz 4 m, 1 w; Dolsko 7 w minus 3 gr; Obornyky 4 m minus 1 w; Borek 9 gr; Dzbanschyn 1 sexag; Ossetczna 1 m minus 4 gr; Leckna 1 sexag minus 3 gr. [Suma:] 78 m, 23 gr.

[k. 7] Gostyn 2 fl; Pnyewy 1 sexag minus 4 gr; Swenczechow 4 m minus 6 gr; Gnezna 10 m; Qwyeczischewo 20 gr; Powidcz 1/2 m; Wylczyna 4 w; Trzemeszna 2 m; Trczel 18 gr; Czeszewo 7 gr; Keblowo 1 m, 6 gr; Babymost 1/2 mⁱ; pro festo sancti Adalberti [23 IV 1463] Gnezna 111 m. [Suma:] 130 m, 41 gr, 2 fl.

[k. 7v] Quinta comportacio czysze pro festo Visitacionis Beate Marie Virginis anno etc. LX tercio [2 VII 1463]: Poznania 545 fl; Colo 20 m minus 1 w; Swenczechowo 1 sexag; Pnyewy 1 sexag, 10 gr; Trczel 3 w; Crobya 1 m; Zyrnyky 1 sexag, 1/2 gr; Pakoscz 6 m minus 1 w; Zemyno 1 w; Skoky 3 w; Stobnycza 28 gr; Smigel 2 m; Lwow 4 m minus 3 gr; Wangrowiecz 9 w; Copanycza 8 gr; Obornyky 4 m minus 1 w; Janowmlyn 2 m. [Suma:] 545 fl, 45 m, 32 gr.

[k. 8] Crzyvyn 1 sexag; Costen 50 m minus 17 scot; Pisdri 12 m, 8 gr; Borek 1 w; Buck 5 m; Rydzyn 1 m; Myedzychott 1 sexag; Cletczko 4 m, 14 gr; Pczew 16 gr; Slupcza 11 m, 4 fl; Wschowa 47 m; Rogoszno 2 sexag; Lekna 3 m, 5 gr; Liczanemaysto^j 1/2 m; Szrem 7 m minus 2 gr; Wielichowo 6 gr; Gnezna 12 m minus 1 w; Kyskowo 3 m minus 1 w; Trzemeszna 2 m minus 1 gr; Grodzisko 9 w. [Suma:] 4 fl, 172 m minus 2 gr.

[k. 8v] Wylczyna 1 m minus 1 gr; Powidcz 26 gr; Orchowo 3 w; Mogilno 14 scot; Qwieczyschewo 3 w; Wolstyn 27 gr; Calisch 24 m; Dobrzicza 1 w; Raskowo 1 w; Ostrow 11 gr; Sduny 18 gr; Odalanow 16 gr; Poniecz 3 m; Szroda 7 m, 6 gr; Stawischyn 8 m, 1 w; Dzbanschin 1 sexag; Myedzyrzecz 3 m minus 3 gr; Pleschew 2 m; Costrzyn 3 m minus 3 gr; Conyn 8 m. [Suma:] 64 m^k, 5 gr.

[k. 9] Tuliskowo 2 m; Kazymyrs 35 gr; Grzmischewo 14 gr; Brudzewo 2 m; Richwał 1/2 m; Pobiedziska 3 m; Szirakow 2 m minus 2 gr; Dolsko 2 m minus 2 gr; Gostyn 7 w minus 3 gr; pro festo sancti Bartholomei [24 VIII 1463] Gnezna 94 fl. [Suma:] 94 fl, 12 m minus 17 gr.

[k. 9v] Sexta comportacio czysze pro festo sancte Hedwigis anno etc. LX tercio [15 X 1463]: Poznania 631 fl; Colo 20 m, 16 gr; Crobya 1 sexag; Costen 61 m;

^h w lewym dolnym narożniku: pro quarta rata 28 civitates nostrorum solverunt.

ⁱ dopisane: Misnensi gr faciunt 16 gr usuales.

^j tak oryginal.

^k skreślony wyraz: flor.

Wschowa 52 m; Pisdri 15 m, 18 gr; Zagorowo 31 gr; Leckna 11 w; Calisch 25 m minus 1 w; Srzoda 5 m, 14 gr; Stavischyn 7 m; Wangrowiec 3 m; Dupyno 13 gr; Stobnicza 1/2 m; Gorka 7 w minus 8 gr; Pobyedziska 3 m minus 8 gr; Pakoszcz 6 m; Buck 4 m. [Suma:] 631 fl, 207 m, 5 gr.

[k. 10] Pnyewy 1 sexag minus 1 gr; Crzywyn 1 sexag minus 5 gr; Srzem 6 m minus 2 gr; Powidcz 11 gr; Wilczyna 22 gr; Gnezna 9 m minus 10 gr¹; Qwieczschewo 14 gr; Mogilno 13 scot; Orchowo 26 gr; Kyskowo 7 w minus 4 gr; Zyemyno 17 gr; Koblowo 9 w, 5 gr; Jaroczyn 3 m minus 6 gr; Squirzina 2 fl. 31 gr; Rydzyn 22 gr; Wolstyn 23 gr; Copanicza 6 gr; Camyona 39 gr; Gostyn 7 w minus 5 gr; Czoikowo 5 gr. [Suma:] 30 m minus 1/2 gr, 5 fl.

[k. 10v] Swenczechowo 1 sexag, 6 gr; Cobylyno 7 w minus 4 gr; Myedzirzecz 4 m minus 2 gr; Pleschew 3 m minus 2 gr; Trczel 29 gr; Costrzin 4 m, 10 gr; Slupcza 12 m minus 22 gr¹; Dolsko 2 m; Borek 20 gr; Lewicze 10 gr; Miloslaw 1 m minus 4 gr; Noua Civitas 4 m minus 2 gr; Cletczko 5 m minus 1 w; Skoky 27 gr; Grodzisko 3 m minus 7 gr; Zyrnyky 1 m minus 4 gr; Rogoschno 9 w, 5 gr; Ossetczna 1 m minus 5 gr; Poniecz 9 w, 6 gr; Janowmlyn 1 sexag. [Suma:] 46 m, 38 gr, 2 fl.

[k. 11] Conyn 8 m, 23 gr; Tuliskowo 2 m minus 2 gr; Richwal 34 gr; Kazymirs 19 gr; Grzmischewo 10 gr; Brudzewa 13 scot. Septima comportacio czysze pro festo Epiphaniarum Domini anno eiusdem M^o CCCC^{mo} LX quarto [6 I 1464]: Poznania 149 fl; Costen 37 m, 1 w; Wschowa 28 m, 4 fl; Calisch 22 m; Stavischin 6 m, 1 w; Pisdri 20 m minus 1/2 m; Srzoda 8 m, 3 gr; Coszmynek 6 m. [Suma:] 203 fl, 138 m, 41 gr.

[k. 11v] Coszmynek 10 m; Pleschew 3 m; Dobrzioza 12 gr; Ostrow 8 gr; Lutynya 7 gr; Raskowo 10 gr; Sduny 19 gr; Dolsko 7 w minus 4 gr; Slupcza 11 m minus 6 gr; Gostyn 2 m, 6 gr; Cobylyno 1 sexag minus 2 gr; Jutroschyn 10 gr; Crobya 1 sexag; Swenczechow 1 sexag, 10 gr; Smigel 5 m, 1 w; Crzyvin 2 m, 4 gr; Borek 1/2 sexag; Xansch 1 m, 4 gr; Bnyn^{m-m}; Stobnycza 27 gr. [Suma:] 42 m, 2 gr.

[k. 12] Squirzina 1 m, 8 gr; Lewicze 4 gr; Pczew 18 gr; Pnyewy 1 sexag, 4 gr; Wolstyn 17 gr; Copanicza 7 gr; Zyemyno 14 gr; Czolkowo 7 gr; Cletczko 4 m; Zyrnyky 34 gr; Janowmlyn 35 gr; Pakoszcz 6 m; Wrzeszna 9 w; Jaroczyn 2 m; Koblów 1 sexag; Srzem 8 m minus 6 gr; Wangrowiec 2 m; Ossetczna 1 m, 6 gr; Grodzisko 3 m; Gorka 1 sexag, 9 gr. [Suma:] 35 m, 35 gr.

[k. 12v] Noua Civitas 2 m minus 6 gr; Sarnowa 13 gr; Buck 4 m; Miloslaw 1 m minus 5 gr; Camyona 11 gr; Gnezna 12 m minus 15 gr; Wilczyna 3 w; Trzemeszna 1 m minus 1 gr; Kyskowo 6 w; Qwieczszewo 23 gr; Orchowo 17 scot; Wylatowo 7 gr; Powidcz 23 gr; Mogilno 39 gr; Myedzirzecz 6 m; Colo 24 m minus 6 gr; Pobyedziska 3 m; Poniecz 9 w; Rydzyna 3 w; Costrzyn 4 m minus 1 w. [Suma:] 62 m, 39 gr.

[k. 13] Conyn 9 m minus 1 w; Kazymirs 1/2 m; Tuliskowo 7 w minus 3 gr; Oborniki 9 w, 2 gr; Skoky 14 scot; Richwal 19 gr; Brodnycza 42 gr; Curnyk 9 w, 2 gr; Czyrnyewo 40 gr; Rogoschno 2 m, 2 gr; Leckna 7 w; Snena 8 m. [Suma:] 30 m minus 2 gr.

[k. 13v] Octava comportacio czysze pro Conductu Pasche anno etc. LX IIII [8 IV 1464]: Poznania 413 fl, 4 m; Calisch 22 m, 18 gr; Coszmynek 2 m; Sduny 14 gr; Odalanow 16 gr; Crotoszin 3 w; Costen 45 m; Pisdri 15 m minus 13 gr; Sroda 7 m, 9 gr; Colo 23 m minus 15 gr; Slupcza 14 m; Cosmyn 6 m, 5 gr; Pakoszcz 6 m; Cletczko 3 m minus 3 gr; Stawischin 7 m, 6 gr; Stobnicza 1/2 m, 2 gr; Curnik 25 gr; Costrzin 3 m minus 8 gr. [Suma:] 413 flⁿ, 206 m, 43 gr.

¹ dopisane: et tres mrc de novis gr faciunt 3 flor tunc temporis.

² et due mrc novorum mediorum pro 2 florenorum computati.

^{m-m} puste miejsce.

ⁿ skrestone: 176 m, 23 m, gr.

[k. 14] Wangrowiec 7 w; Leckna 7 w minus 3 gr; Cobilino 1 m; Dupyn 4 gr; Jutroschin 18 gr; Gorka 1 m, 5 gr; Crzyvyn 7 w, 2 gr; Buck 4 m minus 5 gr; Pobiedziska 2 m; Dolsko 1 m minus 1/2 gr; Crobia 1 sexag minus 7 tercianis; Pleschew 3 m; Smigel 3 m; Snena 5 m minus 1 w; Czolkowo 6 gr; Rydzyn 1/2 sexag; Grodzisko 9 w; Brodnicza 20 gr; Rogoszno 7 w, 1 gr; Szrem 3 m minus 5 gr. [Suma:] 33 m, 11 gr.

[k. 14v] Ossetczna 1 m, 8 gr; Zymyky 17 scot; Xansch 19 gr; Janowmlyn 14 scot; Pnyewy 1 sexag; Zyemyno 1 w; Noua Civitas 2 m; Borek 16 gr; Copanicza 6 gr; Miloslaw 40 gr; Pogorzal 1 w; Bnyn 2 m; Miedzichod 18 gr; Myedzirzec 6 m minus 8 gr; Gostyn 39 gr; Conyn 7 m, 6 gr; Tuliskowo 1 sexag, 6 gr; Brudzewo 1 m; Grzmiszewo 20 gr; Richwal 20 gr. [Suma:] 26 m, 12 gr.

[k. 15] Swenczechowo 1 sexag, 2 gr; Oborniky 4 m; Skoky 9 scot; Pzew 14 gr; Poniecz 2 m; Wschowa 18 m; Wrzeszna 1 m, 4 gr; Gnezna 12 m minus 14 gr; Kyskowo 1 sexag, 5 gr; Kczyn 2 m; Wielatowo 1 w; Trzemeszna 1 m minus 5 gr; Stempochowo 13 gr; Qwiecziszewo 1 m, 18 gr; Orchowo 22 gr; Powidcz 23 gr; Lubowo 25 gr; Wilczina 20 gr; Mogilno 1 m, 4 gr; Land 11 gr. [Suma:] 48 m, 4 gr.

[k. 15v] Jaroczyn 2 m, 4 gr; pro festo sancti Adalberti [23 IV 1464] Gnezna 110 m, 9 fl. Nona comportacio czysze pro dominica post festum sancti Johannis Baptiste anno etc. LXIII^{to} [I VII 1464]: Poznania 708 fl; Costen 64 m; Snena 7 m; Swenczechowo 1 sexag minus 1 gr; Borek 15 gr; Cleczko 5 m minus 16 gr; Calisch 25 m minus 1 w; Coszmynek 2 m minus 2 gr; Crotoschin 20 gr; Stawischin 7 m minus 15 gr; Dobrzitzko 6 gr. [Suma:] 717 fl, 222 m, 35 gr.

[k. 16] Buck 4 m minus 8 gr; Smigel 2 m; Szrem 5 m minus 15 gr; Zyemyno 1 w; Dolsko 1 m minus 4 gr; Cobylyno 1 m, 6 gr; Pogorzal 5 gr; Crzyvyn 7 w, 3 gr; Pleschew 3 m, 6 gr; Pakoscz 6 m minus 1 w; Pnyewy 3 w; Ossetczna 1 m minus 3 gr; Slupcza 19 m, 1 w; Rydzyn 1/2 m; Stobnicza 21 gr; Copanicza 5 gr; ° Costen supra °; Szroda 9 m minus 6 gr; Bnyn 1 m; Colo 19 m minus 1 w. [Suma:] 72 m, 34 gr.

[k. 16v] Coszmy 7 m; Wangrowiec 7 w; Jaroczyn 1 sexag, 9 gr; Costrzin 3 m; Xansch 20 gr; Skoky 18 gr; Crobya 1 sexag; Rogoszno 7 w; Jutroschin 1 w; Brodnicza 15 gr; Brudzewo 20 gr, 6 obul; Kazymirs 16 gr; Grzmischewo 9 gr; Richwal 20 gr; Tuliskowo 1 m, 4 gr; Conyn 10 m minus 6 gr; Pobyiedziska 2 m, 3 gr; Miloslaw 30 gr; Noua Civitas 2 m; Gnezna 8 m. [Suma:] 41 m, 25 gr.

[k. 17] Trzemeszna 1 m minus 3 gr; Powidcz 20 gr; Orchowo 20 gr; Oborniky 3 m; Czolkowo 5 gr; Poniecz 3 m; Zirnyky 16 scot; Janowmlyn 13 scot; Wschowa 28 m, 1 w; Wreszna 2 m, 3 gr; Pzew 1 w minus 12 differentiis; Keblowo 2 m, 10 gr; Gostyn 1 sexag minus 4 gr; pro festo sancti Bartholomei [24 VIII 1464] Poznania 400 fl minus 11 fl; Gnezna 95 fl. [Suma:] 494 fl, 41 m, 25 gr.

[k. 17v] Decima comportacio czysze pro dominica post festum sancti Michaelis anno Domini etc. LX quarto [30 IX 1464]: Poznania 76 fl, 8 gr; Jutroschin 1 w; Brodnicza 17 gr; Copanicza 7 gr; Pakoscz 7 m minus 1 w; Wangrowiec 1 sexag; Costen 43 m; Buck 4 m; Cleczko 4 m; Szrem 4 m minus 4 gr; Stobnicza 20 gr; Czolkowo 5 gr; Pnyewy 3 w, 3 gr; Crzyvyn 1 m, 8 gr; Crobya 1 sexag; Slupcza 18 m; Colo 24 m. [Suma:] 76 fl, 108 m, 4 gr.

[k. 18] Smigel 1 sexag; Gorka 1 m, 6 gr; Zyemyno 15 gr; Lekna 2 m; Dolsko 1 m; Pleschew 3 m; Jaroczyn 7 w; Richwal 22 gr; Brudzewo 18 gr; Tuliskowo 1 sexag, 3 gr; Kazymirs 22 gr; Conyn 9 m; Grzmischewo 13 gr; Zagorowo 20 gr; Borek 17 gr; Skoky 17 gr; Bnyn 1 sexag minus 2 gr; Cobylyno 2 m; Miloslaw 1/2 m; Calisch 25 m. [Suma:] 51 m, 31 gr.

[k. 18v] Rogoszno 1 sexag; Costrzin 3 m; Gnezna 9 m; Orchowo 18 gr; Lubowo 15 gr; Powidcz 15 gr; Kyskowo 1 m; Qwiecziszewo 1/2 m; Pobyiedziska 2 m,

o-o zapis skreślony.

p dopisane: in quibus fuerunt 12 m male pecuniis novorum medietatum.

6 gr; Keblow 1 m, 6 gr; Ossetczna 1 m, 6 gr; Rydzin 20 gr; Xansch 16 gr; Zywniki 40 gr; Janowmlyn 23 gr; Curnik 1 m, 1 gr. [Suma:] 22 m, 10 gr.

[k. 19] Undecima comportacio czysze pro festo Epiphaniarum Domini anno eiusdem M^oCCCC^oLX quinto [6 I 1465]: Poznania 214 fl; Pobiedziska 7 w; Cleczko 4 m; Gnezna 6 m; Qwiecziszewo 1 sexag, 4 gr; Kczyn 17 gr; Mogilno 16 scot; Powiedz 14 gr; Wangrowiecz 1 m, 6 gr; Szrem 3 m minus 3 gr; Pakoscz 6 m minus 4 gr; Costen 36 m; Calisch 17 m, 18 gr; Crobya 1 sexag; Gostyn 7 m minus 2 gr; Pnyewy 17 scot; Pogorzal 5 gr. [Suma:] 214 fl, 76 m minus 1 gr.

[k. 19v] Leckna 7 w, 4 gr; Stawischin 12 m minus 14 gr; Czolkowo 4 gr; Jaroczyn 2 m, 2 gr; Stobnicza 18 gr; Cobylyno 1 m, 4 gr; Pleschew 3 m, 4 gr; Crzyvin 1 m minus 5 gr; Miedzichod 12 gr; Smigel 2 m minus 3 gr; Borek 18 gr; Costrzin 3 m, 3 gr; Bnyn 28 gr; Slupcza 14 m; Ossetczna 1 m minus 3 gr; Squirzina 2 m; Sroda 13 m minus 6 gr; Conyn 7 m, 7 gr; Tuliskowo 1 sexag; Kazimirs 1/2 m. [Suma:] 63 m.

[k. 20] Grzmischewo 1 w; Brodnicza 18 gr; Skoky 16 gr; Miloslaw 16 gr; Rogoszno 1 sexag; Buck 4 m minus 18 gr; Dolsko 1 m, 1 gr; Wschowa 42 m; Camyona 21 gr; Ridzin 1/2 m; Zyemyno 13 gr; Xansch 17 gr; Zywniki 1/2 sexag minus 1/2 gr; Pczew 20 gr; Lewicze 6 gr; Miedzirzecz 4 m minus 5 gr; Czyrnyewo 11 w, 2 gr. [Suma:] 58 m, 28 gr.

[k. 20v] Duodecima comportacio czysze pro dominica Reminiscere anno etc. LXV° [10 III 1465]: Poznania 500 fl minus 6 fl^q; Gorka 1 m, 8 gr; Costen 28 m; Calisch 17 m; Sduny 44 gr; Snena 20 m duplex; Cleczko 9 w, 3 gr; Costrzin 9 w; Slupcza 8 m; Wangrowiecz 1 m, 6 gr; Crobya 1 m, 6 gr; Crzyvyn 3 w; Cobylyno 1 m, 5 gr; Skoky 11 gr; Leckna 40 gr; Pakoscz 5 m; Pleschew 2 m minus 6 gr; Sarnow 6 gr. [Suma:] 500 fl minus 6 fl, 90 m, 39 gr.

[k. 21] Bnyn 1/2 m; Szrem 7 w, 2 gr; Xansch 1 w; Swenczechow 2 m, 1 gr; Gostin 1 m, 7 gr; Smigel 1 sexag minus 1 gr; Rydzyn 18 gr; Borek 18 gr; Stobnicza 15 gr; Ossetczna 4 w; Wschowa 16 m, 18 gr; Noua Civitas 3 m minus 8 gr; Pobiedziska 2 m, 4 gr; Kazimirs 21 gr; Golyrna 1/2 m; Conyn 3 m, 14 gr; Dolsko 13 gr; Pnyewy 35 gr; Rogoszno 1 m, 6 gr; Gnezna 7 m, 15 gr; [Suma:] 42 m, 16 gr.

[k. 21v] Wylczyna 1 sexag, 5 gr; Trzemeszna 1 sexag, 4 gr; Kyskowo 1 sexag minus 1 gr; Orchowo 18 gr; Kczynya 1 m; Mogilno 1/2 m; Powiedz 1 w; Qwiecziszewo 13 scot; Janowmlyn 29 gr; Zywniki 16 gr; Buck 3 m; Szroda 6 m, 8 gr; Zyemyno 9 gr; Jaroczyn 17 scot; Curnik 1/2 m; pro festo sancti Adalberti [23 IV 1465] Gnezna 80 m^r; Poznania 160 fl. [Suma:] 17 m, 17 gr, 80 m minus 4 m male pecunie, 17 scot, 160 fl.

[k. 22] Tredecima comportacio czysze pro dominica post festum sancti Johannis Baptiste anno etc. LX quinto [30 VI 1465]: Poznania 104 fl; Pakoscz 4 m minus 1 gr; Gnezna 6 m; Trzemeszna 35 gr; Lubowo 13 gr; Cleczko 9 w; Szroda 6 m minus 1 w; Pnyewy 39 gr; Lewicze 5 gr; Myedzichott 11 gr; Wangrowiecz 1 m, 7 gr; Pobiedziska 43 gr; Camyona 7 gr; Buck 1 m minus 5 gr; Rogoszno 1/2 m; Czyrnyewo 33 gr; Leckna 7 w, 2 gr. [Suma:] 104 fl, 26 m, 9 gr.

[k. 22v] Pleschew 7 w; Rydzina 10 gr; Conyn 4 m, 15 gr; ^s- Brudzewo Kazimirs, Golyrna, Tuliskowo 3 m ^s-; Costrzin 2 m minus 1 gr; Sarnowa 10 gr; Cobylyn 1 m, 4 gr; Borek 14 gr; Powiedz 20 gr; Brodnicza 15 gr; Costen 37 m minus 1 w; Caliss 18 m minus 2 gr; Stawischin 9 m, 11 gr; Myedzirzecz 2 m minus 1 gr; Wschowa 19 m; Noua Civitas 14 scot; Szrem 7 w. [Suma:] 99 m, 4 gr^t.

^q nadpisane: sex nad skreślonym quinque.

^r dopisane: in quibus fuerunt quatuor mrc male pecunie et defectus.

^{s-s} placą wspólnie.

^t w lewym dolnym narożniku: 49 m, 4 gr.

Rejestr wydatków

^u [k. 25v] Sequuntur exposita dacie czysze regie maietatis per magnificum dominum Petrum de Gay castellanum Calisiensem¹ et exactorem eiusdem. Nykel Wilda² et Georgio Bock³ item 1648 fl^v, 850 fl. Wedelsky⁴ item 60 m^w. Wylkanowski⁵ item 300 fl^x, item 200 fl. Gunyczky⁶ cum Gottardo⁷ item 198 fl, item 21 m^y.

[k. 26] Skalsky⁸ item 144 fl. Mlynsky⁹ item 20 m^z, item 12 fl. Sranck¹⁰ item 110 fl. Bandlewsky¹¹ item 20 m, item 3 m pro expensis eunti ad regiam maiestatem ex mandato dominorum^{ab}. Gorsky¹² item 30 m^{ac}. Caspar Lesczynsky¹³ item 30 m^{ad}. Thomyetcz¹⁴ item 50 fl.

^u karty 23–25 nie zapisane.

^v in quibus 800 fl recipitur quatenus in quam pecuniam per 17 scot fl computando, que facit per 16 scot computando.

^w w prawej kolumnie: faciunt 84 fl, 24 gr; 90 fl per 16 scot.

^x in quibus sibi 50 fl soluti sunt per tres fertones iuxta obligacionem.

^y w prawej kolumnie: faciunt 29 fl minus 2 gr; 30 fl, 1/2 m per 16 scot.

^z w prawej kolumnie: faciunt 28 fl, 8 gr; 30 fl per 16 scot.

^{ab} w prawej kolumnie: faciunt in toto 32 fl minus 8 gr; 33 fl, 1/2 m per 16 scot.

^{ac} w prawej kolumnie: faciunt 42 fl, 12 gr; 45 fl per 16 scot.

^{ad} w prawej kolumnie: faciunt 42 fl, 12 gr; 45 fl per 16 scot.

¹ Piotr Skóra z Gaju, sędzia poznański 1441–1451, kasztelan kaliski 1451–1468, starosta generalny wielkopolski 1455–1456, tenentariusz obornicki (A. Gąsiorowski, *Urzednicy wielkopolscy 1385–1500*. Spisy, Poznań 1968, A 61, A 304, B 21 — cyt. dalej: *Gąsiorowski, Spisy*).

² Mikołaj Wilda, ławnik, rajca i burmistrz poznański w latach 1454–1487 (A. Warschauer, *Stadtbuch von Posen*, Posen 1892, s. 449 — cyt. dalej: *Warschauer, Stadtbuch*).

³ Jerzy Bok — ławnik, rajca i burmistrz poznański w latach 1452–1482 (Warschauer, *Stadtbuch*, s. 439).

⁴ Jan Wedel (Wedelski), miecznik poznański 1444–1461, tenentariusz drahimski i walecki (Gąsiorowski, *Spisy*, A 244).

⁵ Brak imienia utrudnia identyfikację, gdyż w tym czasie znanych jest kilku Wilkanowskich. Prawdopodobnie chodzi o Adama Wilkanowskiego, któremu Kazimierz Jagiellończyk zapisał w r. 1463 starostwo niborskie za nakłady finansowe na wojnę 13-letnią, późniejszego starostę bratiańskiego 1472–1490 (P. Czaplewski, *Senatorowie święccy, podskarbiowie i starostowie Prus Królewskich*, „Roczniki TNT” t. XXVI–XXVIII, 1921, s. 59 — cyt. dalej: *Czaplewski, Senatorowie*). Jednakże nie można wykluczyć jego brata Mikołaja, który był zaciętnym polskim (M. Biskup, *Trzynastoletnia wojna z Zakonem krzyżackim*, Warszawa 1967, s. 735 — cyt. dalej: *Biskup, Wojna*).

⁶ Piotr Gunicki, zaciętny z roty Kotudzkiego, Księga żołdu Związku Pruskiego z okresu wojny trzynastoletniej 1454–1466, wyd. A. Czacharowskiego, TNT „Fontes” t. 61 Toruń 1969, s. 31 — cyt. dalej: *Księga żołdu*, wyd. A. Czacharowski).

⁷ Gotard z Radlina, zaciętny polski (Biskup, *Wojna*, s. 735), także starosta gniewski 1464–1465, starogardzki i rogoziński (Czaplewski, *Senatorowie*, s. 80).

⁸ Jan Skalski z Valsztejnu i Malej Skaty (północne Czechy), zaciętny polski (Biskup, *Wojna*, s. 304), późniejszy starosta grudziądzki 1472–1478 (Czaplewski, *Senatorowie*, s. 80).

⁹ Jan Młyński (z Młynów), stolnik i podsędek kaliski (Gąsiorowski, *Spisy*, A 146, 113), także Jan Młyński w: *Rachunki królewskie z lat 1471–1472 i 1476–1478*, wyd. S. Gawęda, Z. Perzgnowski, A. Strzelecka, Wrocław 1960, s. 94 — cyt. dalej: *Gawęda, Rachunki*).

¹⁰ Wawrzyniec Schrank z Notczyngen, zaciętny polski (Biskup, *Wojna*, s. 735), także dworzanin Kazimierza Jagiellończyka (Gawęda, *Rachunki*, s. 79, 94).

¹¹ Może identyczny z Janem Będlewskim, kasztelanem przemęckim występującym w źródłach w l. 1448–1465 (Gąsiorowski, *Spisy*, A 338), także dworzanin królewski w 1471 r. (Gawęda, *Rachunki*, s. 79).

¹² Wojciech Górski, kasztelan łędzki i starosta wschowski w l. 1462–1494 (Gąsiorowski, *Spisy*, A 198, B 58), także zaciętny polski (Biskup, *Wojna*, s. 736).

¹³ Kasper Leszczyński, zaciętny polski (Biskup, *Wojna*, s. 738), późniejszy podkomorzny kaliski 1469–1505 (Gąsiorowski, *Spisy*, A 102).

¹⁴ Tomiec z Młodkowa, zaciętny polski (Biskup, *Wojna*, s. 735), późniejszy starosta gniewski i starogardzki w l. 1464–1489 (Czaplewski, *Senatorowie*, s. 80).

[k. 26v] Super Nydburgk¹⁵ item 200 fl. Super Czlochow¹⁶ item 100 fl. Cunrado de Thorun¹⁷ item 40 sexag^{ae}. Hanuss Trost¹⁸ item 56 m^{af}, item 15 m^{ag}. Domino Andree Skora¹⁹ item 3 fl, item 40 m^{ah}. Item 1 m^{ai} pro expensis eunti de Brzeszcze²⁰ ad dominum Keblowsky²¹. Item 12 m pro expensis sex et sex pro equis in carencia podwodorum eunti Cracovie ad regiam maiestatem ex mandato dominorum feria sexta post Trinitatis etc. LX IIII^{to} [1 VI 1464]. Item 18 m^{aj} octo pro equis podwodorum et 10 pro expensis eunti Lithwaniam ad regiam maiestatem ex mandato dominorum infra octavas Epiphaniarum etc. LXV^{to} [7—13 I 1465].

[k. 27] Domino episcopo Cvyaviensi²² item 111 fl, item 31 fl et 27 m, item 57 m et 10 fl faciunt singulis computando^{ak}. Item 20 m^{al}. Rokosowsky²³ item 100 fl, item 10 fl. Cristino Junowladislawiensi²⁴ item 6 m^{al}. Staroripynsky²⁵ item 25 m^{am}. Pallatino Calisiensi²⁶ item 61 fl. Magno Ade²⁷ item 6 m^{an}. Petro Luce²⁸, Georgio Bock²⁹ de Poznania item 26 fl.

[k. 27v] Domino Synowiecz³⁰ item 5 m cum 6 gr^{ao} pro expensis in hospicio suo eunti ad dominum margrabium³¹. Domino Calisiensi³² item 30 m^{ap}. Item 40 m.

ae w prawej kolumnie: 70 fl, 20 gr; 70 fl per 16 soot.

af w prawej kolumnie: 78 fl, 12 gr; 83 [fl], 8 gr per 16 scot.

ag w prawej kolumnie: 21 fl, 6 gr; 23 fl per 16 scot.

ah w prawej kolumnie: 56 fl, 16 gr; 55 fl per 16 scot.

ai w prawej kolumnie: 18 fl, 12 gr; 20 fl per 16 scot.

aj w prawej kolumnie: 25 fl, 14 gr; 27 fl per 16 scot.

ak w prawej kolumnie: 320 fl, 20 gr communis pecunia facit; per 16 scot 126 fl.

al w prawej kolumnie: 27 fl, 6 gr.

am w prawej kolumnie: 8 fl, 16 gr; 9 fl per 16 scot.

an w prawej kolumnie: 35 fl, 10 gr; 38 fl per 16 scot.

ao w prawej kolumnie: 8 fl, 16 gr; 9 fl per 16 scot.

ap w prawej kolumnie: 7 fl, 8 gr; 7 fl, 22 gr per 16 scot.

aq w prawej kolumnie: 42 fl, 12 gr; 45 gr per 16 scot.

¹⁵ Obecnie Nidzica woj. olsztyńskie.

¹⁶ Człuchów, ob. woj. śląskie.

¹⁷ Konrad Theudenkus, rajca toruński, w latach 1460, 1461, 1468 burmistrz, zarządzał finansami Związku Pruskiego (Księga Theudenkusa, wyd. L. Koczy, TNT „Fontes” t. 33, Toruń 1937).

¹⁸ Jan Trost, burmistrz toruński w latach 1472, 1476, 1480 (Księga Theudenkusa, s. 11; Akta stanów Prus Królewskich t. I: 1479—1488, wyd. K. Górski i M. Biskup, Toruń 1955, s. 42—44).

¹⁹ Andrzej Skóra z Gaju, syn Piotra, sędzia poznański w l. 1485—1486, tenentariusz obornicki (Gąsiorowski, Spisy, A 308).

²⁰ Brześć Kujawski, ob. woj. włocławskie.

²¹ Kębtowski, zapewne z Kębtowa w Wielkopolsce (por. PSB t. XII, s. 357—358).

²² Jan Gruszczyński (PSB t. IX, s. 55—57), nie można też wykluczyć Jakuba z Sienna (PSB t. X, s. 364—367).

²³ Łukasz Rokosowski, zaciężny polski (Biskup, Wojna, s. 737).

²⁴ Krystyn ze Smółska, kasztelan inowrocławski 1460—1497, zmarł przed 1501 r. (A. Gąsiorowski, Polscy gwarantcy traktatów z Krzyżakami XIV—XV wieku, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1971, nr 2/3, s. 260).

²⁵ Starorypiński, zaciężny polski (Biskup, Wojna, s. 716).

²⁶ Stanisław z Ostroroga, wojewoda kaliski w latach 1453—1475 (Gąsiorowski, Spisy, A 152).

²⁷ Adam z Drahanowic (Grosse Adam), dowódca samodzielnej rotty, pierwotnie służył w rocie Jędrzeja Złego z Lukawic (Księga żołdu, wyd. A. Czacharowski, s. 91).

²⁸ Piotr Łukaszowoy, ławnik poznański 1448 r., potem rajca i burmistrz, zmarł około 1489 r. (Wielkopolski Słownik Biograficzny — maszynopis udostępniony przez A. Gąsiorowskiego).

²⁹ Zob. przypis 3.

³⁰ Jan Synowiec, zaciężny polski (Biskup, Wojna, s. 690), także starosta grudziądzki w l. 1459—1463 i pokrzywnicki w l. 1479—1481 (Czaplewski, Senatorowie, s. 89—90).

³¹ Fryderyk II elektor brandenburski (W. Dworzaczek, Genealogia, Warszawa 1959, tablica 59).

³² Zob. przypis 1.

Item 9 m de Stawischin³³. Super Drahym³⁴ ad mandatum dominorum terre. Item 5 m, 6 gr³⁵ pro sex balistis. Exploratoribus ad mandatum dominorum item 1 m^{ar}, item 10 m, item 1 m. Craska notario³⁵ item 8 m^{as}. Choyensky notario³⁶ item 1 m.

[k. 28] Wyslitczky notario³⁷ item 1 m. Sarnowieczky cubiculario³⁸ item 1 sexag. Pro notariis et servitoribus item Johanni notario³⁹ domini Calisiensi 1 sexag, pro expensis avisati civitates super czysza^{at}. Capitulo Poznaniensi item 100 fl.

[k. 28v] Pro medietate domini Coszeleczy⁴⁰ au- item 2820 fl^{au}, item 3207 fl, item 128 fl pro festo sanoti Georgii etc. LXV^{to} [23 IV 1465], item 77 fl, item 26 fl^{av}.

[k. 29] Ad rationem proventus domini Calisiensi⁴¹ ratione exaccionis item 53 m^{aw}, item 100 m, item 42 m, item 5 m^{ax}, item 21 m, 2 gr, item 2 m, item 1/2 m, item 1 m Miclaschs⁴² datur, item 6 m, item 2 m, item 4 m, item 18 m de Caliss^{av}.

[k. 29v] Consulibus Poznaniensibus ad rationem suorum debitorum 2370 fl, item 1830 fl, item 200 fl minus 1 fl, item 80 fl pro festo sancti Georgii [23 IV], item 77 fl novissime, item 26 fl ultime^{az}, mala pecunia residuum.

[k. 30] Domino Bandlewsky⁴³ item 6 m ad mandatum dominorum feria secunda post Reminiscere [11 III 1465]. Domino Andree Skora⁴⁴ ad rationem debitorum suorum 200 m, item 60 m, ba- item 60 m^{ba}, item 12 m de pecuniis Gneznensis pro festo sancti Georgii [23 IV], item 30 m in fine czysze sunt sibi date ad rationem suarum quittanciarum^{bb}.

[k. 30v] Stanislaao Obyeszersky⁴⁵ item 4 m pro expensis eunti ad regiam maiestatem de dieta Obornicense cum duce Stolpensi⁴⁶ tenta feria tertia post Judica anno etc. LXV [2 IV 1465] de mandato dominorum. Stipendario item 1 m de commissione dominorum^{bc}.

aq w prawej kolumnie: 6 fl, 18 gr; 7 fl minus 2 gr per 16 scot.

ar w prawej kolumnie: 17 fl minus 2 gr; 18 fl per 16 scot.

as w prawej kolumnie: 11 fl, 10 gr; 12 fl per 16 scot.

at dalej 1/3 karty 28 nie zapisane.

au-au zapis skreślony.

av dalej 3/4 karty 28v nie zapisane.

aw w prawej kolumnie: 274 fl, 20 gr; 291 fl, 1/2 m per 16 scot.

ax w prawej kolumnie: 36 fl, 26 gr; 40 fl minus 6 gr per 16 scot computando.

ay dalej 1/2 karty 29 nie zapisane.

az dalej 2/3 karty 29v nie zapisane.

ba-ba zapis skreślony.

bb dalej 1/2 karty 30 nie zapisane.

bc dalej 2/3 karty 30v nie zapisane, k. 31-32v również nie zapisane.

³³ Stawiszyn, ob. woj. kaliskie.

³⁴ Obecnie Stare Drawsko woj. koszalińskie.

³⁵ Prawdopodobnie Jan Kraska, pisarz królewski (I. Sułkowska-Kurasiowa, Polska kancelaria królewska w latach 1447-1506, Wrocław 1967, s. 134 - cyt. dalej: Sułkowska, Kancelaria).

³⁶ Jan Chojeński, pisarz królewski w latach 1459-1484 (Sułkowska, Kancelaria, s. 115).

³⁷ Stanisław Wiślicki, pisarz królewski w latach 1456, 1466-1477 (Sułkowska, Kancelaria, s. 166).

³⁸ Prawdopodobnie Żarnowiecki, łóżny królewski (Gawęda, Rachunki, s. 191 i in.).

³⁹ Jan, pisarz Piotra Skóry z Gaju, kasztelana kaliskiego.

⁴⁰ Jan Kościelecki, syn Janusza, starosta malborski od 1 września 1459, wojewoda inowrocławski (PSB t. XIV, t. 402-404).

⁴¹ Zob. przypis 1.

⁴² Mikołaj Skalski z rodu Waldsteinów, Czech, rotmistrz w służbie Związku pruskiego (Księga żołdu, wyd. A. Czacharowski, s. 2).

⁴³ Zob. przypis 11. |

⁴⁴ Zob. przypis 19.

⁴⁵ Stanisław Imbir z Objezierza, późniejszy kasztelan śremski (1494-1499), starosta (tenuariusz) międzyrzecki (Gąsiorowski, Spisy, A 373).

⁴⁶ Eryk II, książę słupski od 1459 r., zmarł 5 VII 1474 (W. Dworzaczek, Genealogia, tablica 19). Spotkanie w Obornikach z księciem słupskim składną nieznane.

ALFABETYCZNY WYKAZ MIEJSCOWOŚCI PŁACĄCYCH CYZE

Nazwy miast w brzmieniu dzisiejszym. Bardziej znaczne odmiany nazw źródła w nawiasie. Podano własność: bp — biskup poznański, k — król, kl — klasztor, sz — szlachcic oraz numery rat, w których miasto występuje, a także (w wypadku mniejszych miast) ich lokalizację (wg dzisiejszych województw).

Babimost (k) 3, 4; Bnin (sz) 7—12; Bolesławiec (k) 1, 3 (sieradzkie); Borek Wlkp. (sz) — 2—13 (leszczyńskie); Brodnica (sz) 7—11, 13 (poznańskie); Brudzewo (sz) 5, 6, 8—10, 13 (konińskie); Buk (bp) 1—3, 5—13; Bytyń (sz) 3 (poznańskie); Ciołkowo zob. Wielichowo; Czerniejewo (Czyrnyewo — sz) 1, 7, 11, 13 (poznańskie); Czeszewo (sz) 4 (poznańskie); Dobrzyca (sz) 2, 3, 5, 7, 9, (kaliskie); Dolsk (bp) 2—12; Dubin (Dupyn, Dupyno — sz) 2, 6, 8 (leszczyńskie); Gniezno (k) 1—13; Golina (sz) 12, 13 (konińskie); Gostyń (sz) 2—9, 11, 12; Górka (Gorka) — zob. Miejska Górka; Grodzisk Wlkp (sz) 2—8; Grzymiszew (sz) 1—3, 5, 6, 8—11 (konińskie); Janowiec Wlkp (Jcnowmłyn — sz) 5—10, 12 (bydgoskie); Jarocin (sz) 2—4, 6—12; Jutrosin (sz) 1—4, 7—10 (leszczyńskie); Kalisz (k) 1—13; Kamionna (sz) 3, 6, 7, 11, 13 (gorzowskie); Kazimierz Biskupi (bp lubuski) 1—3, 5—7, 9—13 (konińskie); Kcynia (k) 3, 8, 11, 12; Kęblowo (sz) 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10 (zielonogórskie); Kiszkowo (sz) 2, 3, 5—8, 10, 12 (poznańskie); Klęcko (k) 1—7, 9—13 (poznańskie); Kobylin (sz) 1—4, 6—13; Koło (k) 2—10; Konin (k) 1—13; Kopanica (k) 3, 5—10 (zielonogórskie); Kostrzyn (kl) 3—13 (poznańskie); Kościan (k) 1—13; Koźmin (sz) 2—4, 7—9; Koźminiek (sz) 2, 3, 7—9 (kaliskie); Kórnik (sz) 1, 3, 7, 8, 10, 12; Krobia (bp) 2, 3, 5—12; Krotoszyn (sz) 1—3, 8, 9; Krzywiń (kl) 1, 2, 4—12; Książ Wlkp (Xansch — sz) 1, 2, 7—12 (poznańskie); Kwiatkowo (Qwyatkowo — sz) 4 (konińskie); Kwieciszewo (kl) 3—8, 10—12 (bydgoskie); Łąd (kl) 8; Lewice (sz) 3, 4, 6, 7, 11, 13 (gorzowskie); Łęczane Miasto (Liczanemaysto) — zob. Mieścisko; Lutów (Lutoltowo — sz) 3 (sieradzkie); Lutynia (sz) 3, 7 (kaliskie); Lwówek (Lwow — sz) 2—5 (poznańskie); Lękno (kl) 3—8, 10—13 (pilskie); Łubowo (sz) 8, 10, 13 (poznańskie); Miejska Górka (Gorka — sz) 1—3, 6—8, 10, 12 (leszczyńskie); Mieścisko (Myesczyszko, dawniej Łęczane Miasto (k) 3, 5 (poznańskie); Międzychód (sz) 2, 5, 8, 11, 13; Międzyrzecz (k) 2—8, 11, 13; Miłosław (sz) 3, 6—11; Mogilno (kl) 2, 3, 5—8, 11, 12; Nowe Miasto n/Wartą (Nova Civitas — sz) 1, 3, 6—9, 12, 13; Oborniki (k) 1, 2, 4, 5, 7—9; Odolanów (k) 3, 5, 8; Orchowo (sz) 3, 5—10, 12 (konińskie); Osteczna (sz) 3—4, 6—12; Ostroróg (sz) 3, 4; Ostrów Wlkp. (sz) 3, 5, 7; Pakość (sz) 1—13; Pleszew (sz) 2—13; Pniewy (sz) 2—13; Pobiedziska (k) 1, 3, 5—13; Pogorzela (sz) 8, 9, 11 (leszczyńskie); Poniec (sz) 2, 3, 5—9; Powidz (k) 3—13 (konińskie); Poznań (k) 1—13; Praszka (Praska — sz) 1 (częstochowskie); Pszczew (bp) 3—5, 7—9, 11 (gorzowskie); Pyszry (k) 1—8; Raszków (sz) 3, 5, 7; Rogoźno (k) 2, 3, 5—13; Rychwał (sz) 2, 3, 5—10 (konińskie); Rydzyna (sz) 2, 3, 5—13; Sarnowa (sz) 7, 12, 13 (leszczyńskie); Sieraków (sz) 1, 3, 5 (poznańskie); Skoki (sz) 2, 4—12 (poznańskie); Skwierzyna (k) 2, 3, 6, 7, 11; Stupca (bp) 1—3, 5—12; Stawiszyn (k) 1—9, 11, 13 (kaliskie); Stępuchowo (sz) 3, 8 (pilskie); Stobnica (sz) 2—12 (poznańskie); Strzelce (sz) 2 (poznańskie); Szamotuły (sz) 3; Śmigiel (sz) 1—5, 7—12 (leszczyńskie); Śrem (k) 2—13; Środa Wlkp. (k) 1—9, 11—13; Święciechowa (kl) 4—9 (leszczyńskie); Trzciel (sz) 3—6 (gorzowskie); Trzemeszno (kl) 2—5, 7—9, 12, 13; Tuliszków (sz) 1—11, 13 (konińskie); Wągrowiec (kl) 2—13; Wielichowo, wcześniej Ciołkowo (bp) 1, 5, 6—11 (poznańskie); Wieluń (k) 1, 3 (sieradzkie); Wieruszów (sz) 1, 3 (kaliskie); Wilczyna (bp) 4—8, 12 (poznańskie); Wolsztyn (sz) 1, 3, 5—7; Września (sz) 2, 3, 7—9; Wschowa (k) 1—3, 5—9, 11—13; Wylatowo (Wielatowo, Wyalatowo, Wyelatowo — kl) 3, 7, 8 (bydgoskie); Zagórów (kl) 6, 10 (konińskie); Zbąszyń (Dsbanschyn, Dzbanschyn, Dzbanschyn — sz) 2—5; Zduny (sz) 2, 3, 5, 7, 8, 12 (leszczyńskie); Ziemin (Zemyno, Zyemyno — sz) 1—12 (poznańskie); Żerniki (sz) 3—12 (poznańskie); Żnin (Snena — arcybiskup gnieźnieński) 2, 3, 7—9, 12.